

Arkivsak-dok. 21/17856-9
Saksbehandler Inger Johanne L Steinveg

Saksgang	Møtedato	
Formannskap	15.11.2021	160/21
Formannskap	30.11.2021	182/21
Kommunestyret	16.12.2021	

Årsbudsjett 2022 - Handlingsplan 2022-2025

Kommunedirektørens innstilling:

- A. Foreliggende drifts- og investeringsbudsjett for årsbudsjett 2022 og planperioden 2023-2025 vedtas slik det foreligger fra kommunedirektøren.
- B. **For budsjettåret 2022 gjøres følgende vedtak i tillegg til punkt A:**
1. Ved utskriving av skatt på inntekt og formue legges til grunn de maksimale satsene som stortinget vedtar
 2. Kommunestyret vedtar å ta opp lån til investeringer i 2022 i samsvar med bevilgningsoversikt investeringer begrenset oppad til kr 118 383 699,-
 3. Kommunedirektøren får fullmakt til å foreta låneopptak og godkjenne lånevilkår innenfor rammen av kommunens reglement for finansforvaltning. Videre får kommunedirektøren fullmakt til å foreta refinansiering av eksisterende lån innenfor rammen av finansieringsreglementet samt foreta avdragsutsettelse, avdragsforlengelse og avdragsfrihet for tilpasning til minimumsavdraget.
 4. Kommunestyret vedtar å ta opp startlån til videre utlån i Husbanken med 14 millioner kroner. Husbankens lånebetingelser benyttes.
 5. Betalingssatser for kommunale tjenester i 2022 er utarbeidet i eget regulativ.
- Selvkostgrad for selvkostområdene TLM fastsettes for 2022 som følger:

Område	Endring/forklaring
Reguleringsplan	Selvkostgrad på området er beregnet til å være 100 %.
Bygge- og delesaksbehandling	Selvkostgrad på området er beregnet til å være 100 %.
Oppmåling	Selvkostgrad på området er beregnet til å være 100 %..
Eierseksjonering	Selvkostgrad på området er beregnet til å være 100 %..

Jord Og konsesjonslovbehandling	Priser fastsettes fra statlig hold. Prisene er de samme som i 2021.
Utslipp og kontroll	Selvkostgrad på området er beregnet til å være 100 %. Normalgebyret settes opp 25,7 %.
Vann	Selvkostgrad på området er beregnet til å være 100 %.
Avløp	Selvkostgrad på området er beregnet til å være 100 %.
Slam og renovasjon	Gebyr for slam og renovasjon foreslås fra Remidt IKS, men vedtas av Heim kommunestyre
Feiing og tilsyn	Selvkostgrad på området er beregnet til å være 100 %.
Brann og hjelpetjenester	Priser samme som fjoråret – i samsvar med KS-rundskriv B 02/18.

6. Kommunale avgifter faktureres 6 ganger i året sammen med eiendomsskatten, jfr. Pkt C4.
7. Kommunedirektøren får fullmakt til å foreta nødvendige budsjettendringer som følge av endringer i KOSTRA veilederen for 2022.
8. Kommunedirektøren får fullmakt til å sammenslå enheter budsjettmessig, der dette følger av organisatoriske endringer foretatt administrativt. Samlet budsjetttramme for de sammenslåtte enheter må for den sammenslåtte enhet tilsvare samme ramme.

C. For budsjettåret 2022 gjelder følgende eiendomsskattevedtak

Kommunestyret fastsetter hvert år i forbindelse med budsjettbehandlingen hvorvidt og etter hvilke regler eiendomsskatt skal skrives ut i kommunen for det kommende skatteåret, jfr. Lov om eiendomsskatt til kommunene (eiendomsskatteloven) § 10.

1. Hjemmelen for utskriving av eiendomsskatt:

I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 og med bakgrunn i lovforslag (Prop. 1 LS-skatte, avgifter og toll 2020) om ny overgangsbestemmelse i eiendomsskatteloven § 13 tredje ledd for sammenslåtte kommuner, skal følgende utskrivingsalternativ benyttes for skatteåret 2022:

- I medhold av eiendomsskatteloven § 3, skrives det ut eiendomsskatt etter alternativ
 - a) Faste eiedomar i heile kommunen.
- Det skrives ut skatt på det særskilte skattegrunnlaget redusert med fire syvendedeler i 2022 (overgangsregel til eiendomsskatteloven §§ 3 og 4, første ledd første pkt.).

2. Skattesatser:

- For næringseiendommer og det særskilte skattegrunnlaget settes satsen til 7 promille (Eiendomsskatteloven § 13).
- For bolig og fritidseiendommer er satsene ulike i de gamle kommunedelene med en jevn opptrapping til den kommunedelen som har høyeste promille og blir som følger:

Kommunedel	Skattesats for Næring/særskiltskattegrunnlag - alle år	Skattesats bolig/fritid 2020 – med utsatt overgangsperiode	Skattesats bolig/fritid 2021 – første år i overgangsperioden	Skattesats bolig/fritid 2022 – siste år i overgangsperioden	Skattesats bolig/fritid 2023 – overgangsperiode er ferdig
Hemne	7,00	2,00	2,17	2,34	2,50
Halsa	7,00	2,50	2,50	2,50	2,50
Snillfjord	7,00	0,00	0,83	1,66	2,50

3 Terminer for betaling av eiendomsskatt, jfr. Eiendomsskatteloven § 25:

Skatten betales i 6 terminer. Rådmannen har fullmakt til å fastsette/endre termindatoer. Eiendomsskatt for de med under kr 1000,- i årsbeløp, innkreves i sin helhet på 1. termin.

4 Det legges fram oversikt over eiendommer som er fritatt for eiendomsskatt etter § 5 på utskrivningstidspunktet.

5 Kategorier av eiendommer som nevnt i eiendomsskatteloven § 7 kan helt eller delvis fritas for eiendomsskatt, på generelt grunnlag og/eller etter søknad.

- Kommunestyret fritar eiendommer eid av stiftinger eller institusjoner med formål som er til nytte for kommunen, fylket eller staten, jfr. Eiendomsskatteloven § 7a.
- Fredede bygg fritas jfr. Eiendomsskatteloven § 7 b.
- Nyoppførte boligeiendommer fritas i 3 år, eller til kommunestyret endrer eller opphever fritaket, jfr. eiendomsskatteloven § 7c.

Oversikt over eiendommer som er gitt fritak etter § 7 legges fram på utskrivningstidspunktet. Formannskapet gis fullmakt til å vurdere fritak i enkeltsaker.

Vedlegg i saken

Saksprotokoll ELD, 09062021, Sak 4/21, Renovasjon for personer med hjemmebasert omsorg - uttale fra eldrerådet

Driftsbudsjett 2022, økonomiplan 2022-2025, investeringsbehov 2022-2025

Søknad om lønnsmidler til diakonstilling 2022 - søknad

Budsjett for kontrollutvalget i Heim 2022

Forslag til budsjett for 2022 med økonomiplan for 2023-2025

Forslag til budsjettvedtak - eiendomsskattevedtak 2022

Vedlegg 1 - Foreløpig utgave budsjettokument 2022 . 2025

Tilleggsnotat budsjettsaken

Saksprotokoll DR, 24112021, Sak 49/21, Høring - Driftsutvalget - Handlingsplan 2022-2025

/Årsbudsjett 2022

Saksprotokoll UNG, 24112021, Sak 8/21, Høring - Ungdomsrådet - Handlingsplan 2022-2025/

Årsbudsjett 2022

Saksprotokoll AMU, 24112021, Sak 12/21, Høring - Arbeidsmiljøutvalget - Handlingsplan 2022 - 2025/Årsbudsjett 2022

Saksprotokoll KRFUNK, 24112021, Sak 6/21, Høring - Råd for personer med nedsatt funksjonsevne - Handlingsplan 2022-2025/ Årsbudsjett 2022

Saksprotokoll ELD, 24112021, Sak 8/21, Høring - Eldrerådet - Handlingsplan 2022 - 2025

/Årsbudsjett 2022

Bakgrunn for saken

Kommunestyret skal i medhold av kommuneloven §§14-2 til 14-4, med forskrifter, selv fatte vedtak om henholdsvis økonomiplan og årsbudsjett. Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer følges opp.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal vise kommunestyrets prioriteringer og bevilgninger, og de målene og premissene som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på. De skal også vise utviklingen i kommunens økonomi og utviklingen i gjeld og andre vesentlige, langsiktige forpliktelser. Vedtaket om årsbudsjett skal angi hvor mye lån som skal tas opp i budsjettåret.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige. Økonomiplanen skal deles inn i en driftsdel og en investeringsdel. Årsbudsjettet skal deles inn i et driftsbudsjett og et investeringsbudsjett og stilles opp på samme måte som økonomiplanen. Økonomiplanen kan inngå i eller utgjøre kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningslovens §11-1, 4.ledd.

Kommunestyrets vedtak om driftsbudsjettet følger nettobudsjetteringsprinsippet og skal hva gjelder forskriftens §5-4, 2.ledd, spesifiseres på enhetsnivå. Rammeområdene er sammensatt i henhold til gjeldende administrative organisering og den interne kontoplanen.

Kommunedirektøren legger til grunn at det er administrativ adgang til å sammenslå enheter gjennom året og rapportere med utgangspunkt i dette, innenfor de sammenslåtte enheters samlede driftsramme.

Kommunestyrets vedtak om investeringsbudsjett skal i henhold til forskriftens §5-5, 2.ledd, vedtas på prosjektnivå. Kommunestyret selv vedtar driftsbudsjettet på netto driftsramme pr. enhet og investeringsbudsjett på brutto prosjektnivå. Dette innebærer at det kun er kommunestyret som kan vedta endringer i handlingsplan/årsbudsjett som påvirker den budsjetterte rammen. Ved vesentlige endringer i kommunens økonomi vurderes det om handlingsplanen skal fremlegges til ny behandling. Kommunestyret selv beholder myndighet til å regulere årsbudsjettet ved bruk av disposisjonsfond.

Saksfremstilling

Det fremlegges i år et saldert, konsekvensjustert budsjett. Dette innebærer at tiltak er foreslått administrativt, se budsjettdokumentet (vedlagt saken) for nærmere detaljer. Budsjettdokumentet fremstår derfor som klart for behandling/vedtak. Det skal likevel gjennomføres en intern høringsprosess i forbindelse med den folkevalgte prioriteringen av handlingsplanen med budsjett, som leder frem til formannskapetets innstilling som vedtas 30.november.

Kommunedirektøren har valgt å gjennomføre drøfting av budsjettet i forkant av politisk behandling 30.november. Dette gir også et ferdig drøftet budsjettforslag før det skal tas stilling til tiltakene. Da det potensielt er snakk om en masseoppsigelse etter AML §15-2 vil det også stilles særskilte krav til drøftingen, samt at det skal gå melding til NAV. Videre har det så langt vært en betydelig informasjonsvirksomhet for å sikre god medvirkning og en samlet sett god prosess. Dette har administrasjonen samlet et sterkt ønske om å videreføre, selv om utfallet av prosessen ikke vil oppfattes som godt av alle parter.

Kommunedirektørens vurdering

Handlingsplan og årsbudsjett 2022-2025 bærer preg av behovet for å tilpasse varig driftsnivå til de varige driftsinntekter kommunen ser ut til å ha. Som sammenslått kommune har Heim de første årene av sin eksistens en drift som preges av at det var tre kommuner som hver for seg hadde et driftsnivå som bar preg av behov for driftstilpasning. Når dette samles i en kommune blir ikke behovet for driftstilpasning mindre.

Sammen med nødvendige tiltak vedtatt i 2020 og 2021 har denne handlingsplanen som mål å legge nivået for en bærekraftig drift over tid. Dette krever imidlertid at inntektsnivået beholdes på dagens nivå, og at kommunen tar del i den generelle vekst på samme nivå som landet for øvrig. Det betyr blant annet en tydelig satsing for å sikre dagens folketall, men mål om en økning over tid. Det krever at det legges aktivt til rette fra kommunen, i nært samarbeid med næringslivet.

Heim kommune har et beregnet kostnadsbehov som er 8% høyere enn landssnittet. Samtidig har vi et inntektsnivå som er 116% høyere. Det er et godt utgangspunkt, men baserer seg på inntekter som dels er usikre, dels er avhengig av nasjonale rammebetingelser. Over tid bør derfor kommunens drift gjøres uavhengig av de enkelte års overføringer fra for eksempel Havbruksfondet. På lengre sikt vil også inndelingstilskuddet måtte håndteres på samme vis.

Med bakgrunn i at Heim i dag er oppført i register om betinget godkjenning og kontroll, samt at man har videreført store deler av den enkelte sammenslåtte kommunes tidligere merforbruk, er det tvingende nødvendig å tilpasse driftsnivået. Som kommunestyret tidligere er orientert om var det også i 2019 et beregnet merforbruk sammenlignet med landets kommuner, i alle de tre sammenslåtte kommuner. Profilen med merforbruk innen skole, barnehage og administrasjon var også gjenkjennelig i den enkelte kommune med enkeltunntak. Det betyr at en sammenslåing uten betydelige reduksjoner eller strukturendringer vil måtte gi et merforbruk. Basert på omfanget ville heller ikke inndelingstilskuddet evne å dekke dette gapet. Behovet for å videreføre den prosess som kommunestyret startet i 2019, og videreførte i 2020 og 2021 er derfor fortsatt tilstede.

Behovet for driftstilpasning er likevel ikke bare begrunnet med foregående års merforbruk og forhøyet driftsramme, men også en pågående demografiutfordring. Som det er nærmere belyst i budsjettdokumentet vil spesielt de yngre årskull ha en dramatisk reduksjon i årene fremover. Det er utfordrende i fra et demografisk bærekraftsperspektiv, men det slår også direkte ut i kommunens økonomi.

Kommunen vil, basert på eksisterende prognoser, tape betydelige millioninntekter hvert år fremover fordi barnekullene vil minske. Det gjør at tjenestene som er koblet til aldersgruppen 0-15 år vil oppleve et effektivitetspress i årene fremover, og de vil fremstå som kostbare også fremover. Om denne utviklingen ikke stopper, og aller helst snur, vil det bli behov for å vurdere strukturtiltak i økonomiplanperioden.

Kommuneplanen, inkludert handlingsdelen, har som foreløpig strategi valgt å legge vekt på løpende driftstilpasning og investering for vekst. Heim har ressurser og muligheter som vil kunne bidra til en attraktivitet for økt bosetting. Dette kan kommunen styrke gjennom aktivt bolig- og næringspolitikk, som det også er lagt til rette for i forslag til handlingsplan.

Fremtidige tiltak

Selv om historisk driftsnivå og demografiske endringer er vurdert som de to sentrale utfordringer har Heim kommune. Likevel er det også andre tema som må underlegges vekt i årene fremover. Et tiltak som er igangsatt er vurderinger omkring høyere arealeffektivitet. Byggene kommunen eier og driver virksomhet i har en kostnad, uavhengig av kapitalkostnaden har de en driftskostnad i tillegg. Det å effektivisere bruken av areal vil derfor være et langsiktig arbeid som har potensial til å bedre kommunens økonomi noe. Det vil ha betydning for både vedlikeholdsbehov, strømbruk og mulig også salgspotensial som kan vi grobunn for annen aktivitet i andres regi.

Eiendomsskatt er et tiltak som kommunen benytter i dag, og som på sikt vil kunne høynes hypotetisk. Eiendomsskatt benyttes i dag av et flertall av norske kommuner og må vurderes som et ordinært virkemiddel i kommuneøkonomien. Nivået kan derimot være mer omstridt, og Heim har de nærmeste år ikke mulighet til å endre grunnlaget. Når det blir større åpning for en vurdering er det naturlig å vurdere dette tiltaket nærmere for å se på inntekspotensialet, og konsekvenser av endret nivå.

Teknologisk utvikling, ofte forenklet til digitalisering, er også en åpenbar mulighet for Heim kommune som utviklingsmulighet. Det er lagt opp til økt satsing på dette i fremlegget til budsjett, men det kreves også en videre satsing på dette for å møte de forhold som spesielt tas opp i regjeringens perspektivmelding. Forsørgerbrøken nasjonalt utfordrer fremtidige regjeringer vesentlig hva gjelder langsiktig kommunal økonomiutvikling og tilgangen på fagkompetanse. Det er derfor åpenbart at dagens velferdstilbud ikke kan videreføres uforandret. Samtidig skjer medisinsk og teknologisk utvikling raskt, og kan samlet sett løse mye av denne utfordringen. Kommunene må imidlertid gjøre jobben også lokalt med å tilpasse og prøve ut moderne arbeidsmetoder og teknologi.

Kommunedirektøren vil også trekke frem det store behovet for vellykket arbeid innen rekruttering i årene fremover. Snittalderen på våre ansatte er høy, noe som tilsier betydelig rekrutteringsarbeid fremover. Da må vi både ha effektive tilsettingsprosesser, og ikke minst må vi være attraktiv som arbeidsgiver for mulige søkere. Tilstrekkelig kompetanse er avgjørende for å lykkes med utvikling og langsiktig omstilling også i Heim kommune.

Sentralt i denne attraktivitetsbyggingen står stabilitet i driften, altså at vi planlegger for et driftsnivå som gir forutsigbarhet for våre ansatte og de som vurderer å søke på våre ledige stillinger. Videre må heltidsproblematikken løses slik at ufrivillig deltid forsvinner, og at heltidskulturen blir grunnlag for videre arbeid. Vi må samtidig være og oppfattes som en seriøs arbeidsgiver som samhandler tett og godt med de tillitsvalgte. Samlet sett, sammen med også muligheter for faglig utvikling, vil dette bidra til at Heim kommune kan være en attraktiv arbeidsgiver i årene fremover.

Medvirkning

Samlet sett er det foreslått tiltak i netto størrelsesorden omkring 30 mill. Dette er betydelig i en kommune med 6000 innbyggere, spesielt når det må gjøres i hovedsak på et enkeltår. Normalt ville man tatt seg bedre tid, søkt tilpasset driften ved naturlig avgang, og bidratt til omskolering og kompetansebygging slik at omstillingen hadde vært enklere. Det er en praksis som Heim kommune ikke har råd til med nåværende utgangspunkt.

Det må likevel være slik at tiltakene gjennomføres med nær medvirkning fra de tillitsvalgte. Det vil derfor gjennomføres formell drøfting av budsjettet med de tillitsvalgte før innstilling fra formannskapet foreligger, selv om det medfører betydelig fare for at drøftede tiltak ikke vedtas. Kommunedirektørens samlede budsjettforslag, med gjennomføring av tiltak, drøftes likevel. Det betyr at saken vil oppdateres med drøftingsresultat, når dette foreligger. Selv om det ikke foreligger en plikt til enighet ved drøfting mener kommunedirektøren at det skal være et mål å oppnå størst mulig grad av enighet. Samlet sett vil dette gi kommunestyret et best mulig beslutningsgrunnlag, og sikre en forsvarlig prosess omkring forsvarlige tiltak for en bærekraftig kommuneøkonomi.